

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Återrapportering av regeringsuppdrag att ta fram åtgärdsplaner till En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025

Inledning

Den 11 februari 2021 gav regeringen Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att ta fram åtgärdsplaner inom sina respektive områden för att genomföra regeringens arbetsmiljöstrategi för 2021–2025 (skr. 2020/21:92). Åtgärdsplanerna ska utgå från strategins fyra delmål och tydliggöra vilka åtgärder som myndigheterna ska genomföra för att nå strategins uppsatta mål och prioriteringar. Delmålen för arbetsmiljöstrategin är följande:

- Ett hållbart arbetsliv – alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv.
- Ett hälsosamt arbetsliv – arbetslivet ska bidra till utveckling och välbefinnande.
- Ett tryggt arbetsliv – ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet.
- En arbetsmarknad utan brott och fusk – en bristfällig arbetsmiljö ska aldrig vara ett konkurrensmedel.

I regeringsuppdraget ingår att myndigheterna årligen ska inkomma med separata redovisningar av uppdraget skriftligt till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet). De första skriftliga redovisningarna av uppdraget skulle lämnas senast den 31 augusti 2021 och därefter den 1 mars varje år fram till att uppdraget slutredovisas 1 mars 2026.

Detta är Arbetsmiljöverkets tredje redovisning av uppdraget. I redovisningen utgår vi från fyra av de prioriterade områden som redovisades i den förra återrapporteringen: en utvidgad nollvision, arbetsmiljön inom välfärden, digitalisering och arbetslivskriminalitet. Dessa områden beskriver på ett samlat sätt Arbetsmiljöverkets viktigaste åtgärder för innevarande och kommande år

för att med kraft och riktning nå strategins uppsatta mål, delmål och prioriteringar. Inom dessa områden genomför vi olika åtgärder som knyter an till ett eller flera av de delmål som regeringen satt upp i strategin.

I denna återrapportering beskrivs kortfattat de åtgärder som pågår eller som inleds under år 2023. Alla syftar till huvudmålet med allt arbetsmiljöarbete: ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Återrapporteringen speglar både ambitionen och behovet av att ha en långsiktighet i åtgärderna men även det faktum att Arbetsmiljöverket har ettåriga budgetar. Oförutsedda händelser, politiska (om)prioriteringar, skeenden eller utvecklingar i samhället kan komma att påverka verksamheten och förutsättningarna att genomföra uppdraget.

I regeringsuppdraget sägs att Arbetsmiljöverket ska redovisa resultatet av de åtgärder vi genomfört och hur vi följer upp dem. I de fall åtgärderna är slutförda och slutrapport finns, hänvisas till slutrapporten i åtgärdsplanen. I slutrapporterna finns mer utvecklade resonemang om resultat av den aktuella åtgärden. Flera av de åtgärder som vi genomför är fleråriga och är inte slutförda, och andra åtgärder planerar vi för eller har precis startat upp.

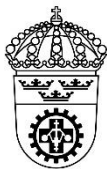
Myndigheten använder de ordinarie processerna för planering, styrning och uppföljning i arbetet även när det gäller att genomföra regeringens arbetsmiljöstrategi. Detta för att kunna ha styrning och kontroll över helheten i uppdraget och säkra prioriteringarna och för att undvika parallella processer.

Arbetsmiljöverket kommer att inom ramen för våra ordinarie samrådsformer med arbetsmarknadens parter även fortsatt samråda med dem om genomförandet av arbetsmiljöstrategin. Parterna bidrar med erfarenheter och kunskaper om arbetsmarknadens villkor och ger oss information om hur arbetet med arbetsmiljöfrågorna fungerar i praktiken ute på landets arbetsplatser. De är också viktiga kanaler för att se till att vi som myndighet når ut till arbetsmarknadens aktörer och att våra beslut och regler blir kända och följs.

En utvidgad nollvision

Införandet av en ny regelstruktur: 2022–2024

Under år 2022 har Arbetsmiljöverket fortsatt arbetet med att införa en ny regelstruktur. Remissomgång två är genomförd och nu pågår analys av de cirka 800 remissvar som kommit in. Förberedelse av samråd och beslut pågår också. Beslut om den nya strukturen planeras senast till hösten 2023, och målet är att den nya strukturen ska träda ikraft inför år 2025. Arbetet omfattar många

delåtgärder inom Arbetsmiljöverkets kärnuppgifter. En prototyp för digitalisering av föreskrifterna är klar och en uppdatering av stödmaterial till föreskrifterna pågår, liksom en klarspråksgranskning av reglerna.

En utvidgad nollvision: 2022–2025

En förstudie har genomförts och ett program har tagits fram om det fortsatta arbetet med den utökade nollvisionen för perioden 2023–2025¹. Under 2023 ska kunskapsinhämtande analys och metodutveckling pågå.

Kommunikationsarbetet med nollvisionen startade med en stor kommunikationsinsats i december 2021, där huvudbudskapet är ”odramatiska berättelser”. Under 2022 har arbetet fortsatt med att utforma och sprida budskapet i olika kanaler. Vi har under året även gjort en nollmätning för att kunna bedöma effekterna av kommunikationen. Kommunikationsinsatsningen kommer att pågå ett antal år framåt, med syfte att öka både engagemang för och kunskap om arbetsmiljöarbete.

Det internationella arbetet inom nollvisionsområdet kommer utgå från det som i internationella sammanhang kallas Vision Zero. Arbetsmiljöverket har en ledamot i EU-kommissionens arbetsgrupp. Vision Zero används i flera sammanhang men viktigast för Arbetsmiljöverket är EU-kommissionens arbetsmiljöstrategi för perioden 2021–2027². Det innebär för myndighetens del exempelvis att medverka i och påverka lagstiftnings- och policyskapande arbete inom t.ex. EU-kommissionens rådgivande kommitté för arbetsmiljöfrågor (ACSH) och EU-OSHA.

Arbetet inom myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag” där vi framför allt kan nå mindre företag har fortsatt under 2022, bland annat genom att uppdatera och förbättra informationen på www.verksamt.se³ om arbetsmiljöarbete. Myndighetssamarbetet syftar till att förenkla för företagare genom gemensam och samordnad information och service.

---

¹ Dnr 2022/032545

² EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027 Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i ett föränderligt arbetsliv (COM(2021) 323 final).

³ Verksamt.se är myndigheternas gemensamma webbplats för företagsinformation och företagstjänster.

Verksamt.se drivs gemensamt av Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverket.

Uppdaterad sammanställning av kunskap om arbetsrelaterade dödsfall: 2022-23

Arbetsmiljöverket har uppdragit åt professor Bengt Järholm att sammanställa kunskap om arbetsrelaterade dödsfall. Det övergripande syftet med rapporten är att uppdatera tidigare kunskapssammanställningar (Arbetsmiljöverkets rapporter 2019:3 och 2019:4), till exempel genom att bedöma om det har tillkommit kunskap i nya områden samt belysa vad forskningen säger om förebyggande av olika arbetsrelaterade dödsfall utifrån ett systemperspektiv. Rapporten, som blir klar i början av år 2023, ingår bland annat som en del i kunskapsunderlaget för arbetet med den utökade nollvisionen.

Utvärdering av föreskrifterna (AFS 2015:4) om organisatorisk och social arbetsmiljö: 2022

Den 15 december 2022 genomförde Arbetsmiljöverket ett seminarium för våra intressenter, där den första rapporten från utvärderingen presenterades⁴. Utvärderingen bygger på underlag från fack- och arbetsgivarorganisationer, forskare, företagshälsovården och övriga intressenter om hur de tillämpar föreskrifterna, och hur de jobbat med OSA-frågor sedan föreskrifterna infördes för sex år sedan. Utvärderingens andra rapport publiceras under senare delen av våren 2023. Den handlar om möjliga samhällsmål - en beskrivning av eventuella effekter av föreskrifterna på arbetsmarknaden och i samhället.

Strategi för jämställda regler: 2022-2023

Under hösten 2022 påbörjades ett arbete om hur Arbetsmiljöverket ska jämställdhetsintegrera processen för regelarbetet för att på sikt uppnå ett jämställt regelverk. Målet är att integrera jämställdhet när vi reviderar eller tar fram nya föreskrifter.

Inspektioner med fokus på arbetsanpassning: 2022

Under 2021 började de nya föreskrifterna (AFS 2020:5) om arbetsanpassning att gälla. Arbetsgivarna hade då haft möjlighet att ta till sig de nya föreskrifterna. Pandemin under åren 2020-2022 aktualiserade arbetsanpassningsbehov, då den lett till att en del arbetstagare fått långvariga hälsobesvär som kan påverka arbetsförmågan. En inspektionsinsats som når ut till många arbetsgivare bedömdes vara relevant. Den riktades mot branscher som har en hög frekvens av arbetsjukdomar, arbetsskador och allvarliga tillbud.

---

⁴ Dnr 2020/058156.

Inspektioner av arbetsmiljön för mellanchefer och första linjens chefer i privata verksamheter: 2022–2023

Brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön står för en stor del av den arbetsrelaterade ohälsan, och första linjens chefer pressas både uppifrån och nerifrån i organisationen. Arbetsmiljöverket har goda erfarenheter från tidigare inspektioner av första linjens chefer inom vård- och omsorgssektorn samt inom byggsektorn. Under 2022 har vi inlett en nationell tillsynsaktivitet i privata verksamheter, som kommer fortsätta under 2023.

Inspektioner inom ramen för den årliga EU-kampanjen: 2022 - belastningsergonomi

EU-kampanjen är en återkommande nationell tillsynsaktivitet där vi under en begränsad tid under hösten genomför inspektioner i hela landet. Ett liknande arbete pågår inom hela EU. Under år 2022 har inspektioner genomförts med fokus på belastningsergonomi under rubriken "Friska arbetsplatser belastar rätt".

Inspektioner av hur arbetsmiljön säkras vid distansarbete: 2023-25

Distansarbete och hemarbete, digitalisering och gränslöst arbete ger upphov till risker kopplade till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön samt belastningsergonomiska risker. År 2023-2025 kommer inspektioner genomföras inom ramen för EU-kampanjerna med fokus på digitalisering, under rubriken "Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv". År 2023 genomförs inspektionerna under veckorna 39-40.

Inspektioner av systematiskt arbetsmiljöarbete hos tidigare inspekterade arbetsgivare: 2022

Under år 2022 genomfördes en nationell tillsynsaktivitet riktad mot det systematiska arbetsmiljöarbetet vid ett antal arbetsställen som inspekterades under 2015–2018. Syftet var att genom aktiviteten förstärka tidigare ställda krav om brister kvarstår, och att få en bild av vad tidigare inspektioner gjort för arbetsgivares systematiska arbetsmiljöarbete.

Inspektioner av säkerhetskultur inom byggsektorn: 2022–2024

En god säkerhetskultur har stor betydelse för arbetsmiljön och arbetet. Vi genomför under 2022–2024 en nationell tillsynsinsats mot bygg- och anläggningsverksamheter i planeringskedet för att tillse att det i ett tidigt skede skapas rätt förutsättningar för ett systematiskt arbetsmiljöarbete bland arbetsgivarna på byggarbetsplatserna.

Inspektioner av personlig fallskyddsutrustning vid bygnads- och anläggningsarbete: 2022–2023

Vi genomför under 2022–2023 en nationell tillsynsinsats riktad mot bygg- och anläggningsverksamheter där användning av personlig fallskyddsutrustning ska kontrolleras.

Inspektioner av mindre verkstadsföretag: 2022–2023

Vi genomför under 2022–2023 en nationell tillsynsaktivitet med fokus på undersökning/riskbedömning av farliga arbetsmoment vid användning av arbetsutrustning i mindre verkstadsföretag. Målet för inspektionen är att öka medvetenheten hos mindre arbetsgivare om värdet av att arbeta förebyggande och systematiskt för att minska ohälsa och olyckor.

Inspektioner av spårbunden trafik: 2022–2023

Under år 2022–2023 genomförs en nationell tillsynsinsats med fokus på inspektion av infrastrukturförvaltare, järnvägsföretag och andra aktörer som kan påverka hur man arbetar med säkerheten inom spårbunden trafik. Fall, påkörning, kläm-, kross- och dödsolyckor är vanliga inom denna verksamhet.

Inspektioner inom elenergisektorn: 2022–2023

Vi genomför under 2022–2023 en nationell tillsynsaktivitet inom elenergisektorn med fokus på undersökning/riskbedömning av arbetsmoment som kan leda till allvarliga olyckor och tillbud. Målet med inspektionerna är att påverka hur man på arbetsplatserna arbetar med säkerhetskulturen och risktagandet så att felhandlingar som leder till allvarliga olyckor och tillbud minskar. Målgrupp är anläggningsmontörer och servicetekniker.

Inspektioner med fokus på vibrationer: 2023

Vi genomför under 2023 en nationell tillsynsinsats med inriktning på förebyggande insatser som rör hand- och armvibrationer tidigt i arbetsprocesser. Fokus kommer att ligga på organiseringen av arbetet, val och underhåll av verktyg samt rapportering av tillbud.

Arbetsmiljön inom välfärden

Utveckling av tillsynen för en bättre arbetsmiljö inom välfärden: 2022–2025

För att vi ska klara av att behålla och utveckla vår välfärd i den demografiska utmaning som ligger framför oss är det viktigt att allt fler orkar, vill och kan arbeta ett helt arbetsliv inom välfärden. För att nå dit kommer myndigheten att under hela strategiperioden, 2022–2025, bland annat utveckla arbetssätt och metoder för tillsyn av arbetsmiljön i välfärden.

Under våren 2022 tog vi fram en nulägesanalys av arbetsmiljön inom välfärden⁵. I nulägesanalysen tecknades en övergripande bild, exempelvis av hur den fysiska och organisatoriska och sociala arbetsmiljön ser ut, hur pandemin konkret påverkade sektorn, vilka framtidsfrågor som är särskilt viktiga med mera. Under 2023 inriktas arbetet på fördjupad analys och uppföljning av "SAM⁶ i politikerstyrda organisationer" (se nedan).

Inspektioner av systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer: 2022

Detta är en fortsättning på en aktivitet som pågått sedan 2019. Fokus är på det systematiska arbetet i regioner och kommuner. Under 2022 genomfördes både nya inspektioner och uppföljningsinspektioner samt återkopplingar.

Friskfaktorer inom hälso- och sjukvård: 2022

Arbetsmiljöverket bidrog under år 2022 till Myndigheten för arbetsmiljökunskaps regeringsuppdrag om friskfaktorer inom hälso- och sjukvården. Vårt bidrag bestod av kunskaper om arbetsmiljörisker bland hälso- och sjukvårdspersonal.

Inspektioner av organisatorisk och social arbetsmiljö inom vård och omsorg: 2022–2023 (2024)

Vården har länge haft en hög arbetsbelastning, vilket blev ännu tydligare under Covid19-pandemin. Det kan också finnas många arbetstagare som har kvarvarande besvär efter att ha varit sjuka i covid-19. Vi har under 2022 börjat en nationell tillsynsinsats med fokus på vård och omsorgssektorn med anledning av långvarig och hög arbetsbelastning och efterdyningar av pandemin med fokus på organisatorisk och social arbetsmiljö. Aktiviteten planeras pågå hela 2023 med eventuell förlängning under 2024.

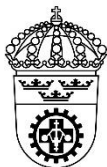
Inspektioner av hot och våld inom skolan: 2023–2024

Vi genomför under 2023-2024 inspektioner med fokus på arbetsgivarens rutiner för det förebyggande arbetet med att undanröja risker för hot och våld i

---

⁵ Dnr 2022/050692.

⁶ Systematiskt arbetsmiljöarbete.

verksamheten. Även fokus på att rapportera och hantera och utreda inträffade tillbud inkluderas i tillsynen.

Digitalisering

Ökad kunskap om digitaliseringens påverkan på arbetslivet: 2022–2024

På Arbetsmiljöverkets uppdrag har forskare på RISE (Research Institutes of Sweden) genomfört en studie; "Digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön – en kvalitativ intervju-baserad studie av vård på distans". Uppdraget slutredovisades i mars 2022⁷. I studien intervjuades läkare, sjuksköterskor, barnmorskor med flera om sina erfarenheter. Vårdgivarens förutsättningar, interaktionen med patienter, kollegor och arbetsgivare var i fokus.

Den nordiska arbetsgruppen "Future of work" har under år 2022 tagit fram en gemensam rapport med titeln "Hybrid Work in the Nordic countries – challenges for labour inspectorates"⁸. Rapporten lades fram för de nordiska generaldirektörerna på ett möte i november 2022.

Nytt program, strategi samt checklistor för digital arbetsmiljö: 2022–2025

Ett nytt program för digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön är under uppstart inom Arbetsmiljöverket⁹. Under år 2023 kommer Arbetsmiljöverket även fortsätta arbetet med att ta fram en strategi för hur vi ska bemöta digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön. Arbetet fortsätter med att ta fram stödjande material om ansvar i den digitala arbetsmiljön i form av checklistor för olika aktörer, för att undvika risker och skapa en bra digital arbetsmiljö.

Att kommunicera kring risker och möjligheter i arbetsmiljön kopplade till digitalisering är en viktig aspekt i arbetet. Under år 2023 kommer vi att ta fram information om digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön.

Arbetsmiljöverket deltar aktivt i internationellt arbete inom standardisering om robotik, och här är målet att vi ska säkerställa arbetsmiljöperspektivet i utvecklingen av nya standarder på robotikområdet inom EU samt checklistor för tillsynsmyndigheter.

---

⁷ Dnr 2021/020286-4

⁸ Dnr 2023/001708

⁹ Dnr 2022/068221-1

En arbetsmarknad utan brott och fusk

Fortsatt och utökat myndighetssamarbete för att motverka arbetslivskriminalitet: 2022-

I februari 2022 fick Arbetsmiljöverket tillsammans med åtta andra myndigheter¹⁰ ett fortsatt och utökat regeringsuppdrag inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet att under 2022 och 2023 motverka arbetslivskriminalitet. Så här långt har vi tillsammans med berörda myndigheter

- inrättat två center mot arbetslivskriminalitet i Göteborg och Umeå (så kallade AKC)
- inom AKC som två pilotprojekt utvecklat arbetsätt och arbetsformer för myndighetssamarbetet
- fortsatt arbetet med att samordna arbetet med annan myndighetssamverkan, exempelvis samverkan mot organiserad brottslighet
- fortsatt arbetet med att genomföra och vidareutveckla de myndighetsgemensamma kontrollerna
- genomfört kontroller i både mans- och kvinnodominerade branscher
- förberett för kommande informationsinsatser för att dels stärka allmänhetens kunskap och förändra attityder i syfte att motverka arbetslivskriminalitet, dels stärka utsatta arbetstagares kunskap om sina rättigheter och de möjligheter till stöd som finns
- vidareutvecklat samrådet med arbetsmarknadens parter
- utvecklat Arbetsmiljöverkets egen organisation med arbetet mot arbetslivskriminalitet med mål om att ha runt 60 arbetsmiljöinspektörer dedikerade för uppdraget vid halvårsskiftet 2024.

Det myndighetsgemensamma analysarbetet för att motverka arbetslivskriminalitet har fortsatt utvecklas, bland annat avseende uppföljningar. Utöver det har det gjorts riskanalyser mot vissa branscher.

---

¹⁰ Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten.